

A fotós mentalitás kialakítása

A fotós mentalitás kialakítása

Bevezető

A fotózást alapvetően nem nehéz megtanulni. Ha olvastad az előző ebookom, megismerhettél belőle néhány egyszerű tippet, amivel könnyedén készíthetsz jobb képeket. (Ha esetleg kimaradt volna, [innen](#) ingyenesen letöltheted.) Elég lehet néhány jó tanács, és némi odafigyeléssel máris el tudod kerülni a gyakori hibákat. A kompozíciós elemek, a fényhasználat és az egyéb alapelvek mind könnyen megérthetőek és alkalmazhatóak. Sőt, ha sokat gyakorolsz, akár még magadtól is ráérezhetsz a dolgok nyitjára. A technikai rész pedig közel sem olyan bonyolult, mint amilyennek látszik. Egy fényképezőgép használatát tapasztalatom szerint mindössze néhány hét leforgása alatt teljes mértékben meg lehet tanulni. Ha valaki komolyan veszi a tanulást, és közben lelkesen készíti a képeket, nagyon rövid idő alatt eljuthat egy olyan szintre, ahol már fotósnek nevezheti magát.

Fotó: Sally Mann

Itt merülhet fel a kérdés, hogy ha olyan könnyen tanulható a dolog, mi kell ahhoz, hogy valaki kitűnjön a tömegből? Mitől lesz valaki igazán profi? A válasz erre a kérdésre nem a fotózásban, hanem **magában a fotósban rejlik**. Van egy dolog, amire az amatőrök általában nem is gondolnak, pedig nagyon fontos vele foglalkozni. Ez pedig nem más, mint a **fotózáshoz fűződő mentalitásod**.

Ebben az ebookban segítek neked megérteni, hogyan kell gondolkodnod a fotózásról. Minden, amit említék majd, a **gondolkodásmóddal** lesz kapcsolatos, így gyakorlati tippeket most nem fogok adni. Mindez azonban épp olyan fontos lesz, mint az előző könyvben megismert praktikák. Sőt, talán még fontosabb is annál.

Mi az a fotós mentalitás?

Mielőtt még belevágnánk, beszéljünk kicsit arról, mit értek fotós mentalitás alatt. Ha egyszerűen akarnám megfogalmazni, azt mondanám, hogy a fotós mentalitás azt a gondolkodásmódot és hozzáállást jelenti, amivel a fotózást műveljük. Egy olyan elmeállapot, amely lehetővé teszi, hogy ösztönösen vedd észre azokat a pillanatok, amelyeket érdemes megörökíteni.

Fotó: Martin Parr

De hogy még inkább értsd, mire gondolok, megosztom veled, én hogyan jöttem rá a dolog fontosságára.

Amikor elkezdett komolyabban foglalkoztatni a fotózás, folyamatosan bújtam az internetet olyan tartalmak után kutatva, melyekkel bővíthetem a tudásom. Cikketek, blogok, ebookok, videók, mindent megnéztem, ami kicsit is hasznosnak tűnt. Egy darabig az is volt, sokat tanultam belőlük, egy idő után azonban elképesztően önismétlővé vált minden. Újra és újra ugyanazok a dolgok bukkantak fel, csak kicsit más megfogalmazásban. Mintha kimerítettem volna mindent, amit a fotózásról tudni kell. A helyzet persze közel sem ez volt.

Az áttörést az hozta, amikor elkezdtem híres fotósok munkáit vizsgálni. Olyan világhírű alkotókét, akiknek a képeit ezer közül is fel lehet ismerni, és akiknek a neve gyakran merül fel fotós körökben. Olvastam velük interjúkat, és hamar feltűnt, hogy csupa olyan dolgot mondanak, amivel addig sehol máshol nem találkoztam. Hirtelen minden új volt, és sosem hallottam kétszer ugyanazt a dolgot. Nem technikai, vagy kompozíciós dolgokról beszéltek, hanem gondolkodásmódról. Ekkor rájöttem, hogy ebben rejlik az egésznek a titka. Ezek a fotósok mind tisztában vannak azzal, mi készíti őket a fotózásra. Követik az ösztöneiket, és azzal foglalkoznak, ami számukra fontos. Ez pedig meghatározza azt, hogy fejben hogyan állnak hozzá az egész folyamathoz.

Olyasvalami volt ez, amire addig sosem gondoltam. Amint elkezdtem a fotózás helyett kicsit magammal is foglalkozni, minden megváltozott.

Remélem, kezded már érteni, mire gondolok. Most megosztom veled azokat a szempontokat, amelyek segítettek nekem a fotós mentalitásom kialakításában. Mivel **nem vagyunk egyformák**, nem biztos, hogy minden ponttal tudsz majd azonosulni. Azt javaslom, olvasd végig a könyvet, és **adj időt magadnak a megértésre**. Idővel rá fogsz jönni, mi a fontos számodra, és kialakíthatod saját gondolkodásmódod.

Fotó: Kertész André

1. Gondolkozz el rajta, miért fotózol

Az első és legfontosabb lépés, hogy nézz egy kicsit magadba. A helyzet az, hogy még ha te nem is gondolod ezt magadról, de különleges vagy. Attól a pillanattól kezdve, hogy megszülettél, egészen addig a pillanatig, hogy ezt az ebookot olvasod, minden, ami veled történt, tett azzá, aki most vagy. Senki sem élte pontosan ugyanazt az életet, mint te, így egyértelműen kijelenthetjük, hogy **csak egy van belőled**. Valahol útközben pedig kialakult benned valami, ami most arra késztet, hogy fotókat készíts. Senki sem kényszerít rá, nem kellene ezzel foglalkoznod, de te most valamiért mégis erőfeszítést teszel annak érdekében, hogy jobb legyél benne.

A kérdés, hogy miért teszed ezt? Erre kell rájönnöd. Próbáld meg megfogalmazni, **mit jelent számodra a fotózás**. Miért akarsz képeket készíteni? Mit akarsz átadni a fotóiddal? Milyen vágyadat éled ki a fotózásban? Miért gondolod úgy, hogy vannak dolgok a világban, amiket érdemes megmutatni? Egyáltalán mik ezek a dolgok?

Nem kell minden kérdésre adnod egy választ, sőt, nem is biztos, hogy ezeket a kérdéseket kell megválaszolnod. Mindezt csupán segítségnek írtam. A lényeg, hogy **legyél tisztában azzal, mit akarsz kezdeni a fotózással**.

Fotó: Saul Leiter

Ha téged az emberi érzelmek ragadnak meg, valószínűleg a portréfotózás felé fogsz elmenni. Ha a természettel érzel szoros kapcsolatot, akkor az az irány lesz a neked való. De az is lehet, hogy téged pusztán a dolog művészi aspektusa foglalkoztat, és az experimentális, absztrakt fotózásban tudsz majd leginkább kiteljesedni.

Nagyon fontos, hogy ismerd magad, és tudd, mi számodra a **fontos**. Azzal, hogy ezt megfogalmazod magadban, máris egy hatalmas lépést teszel a jó irányba. Tisztábban látod majd, mi a dolgod fotósként, megtanulhatsz az ösztöneidre támaszkodni, és ismerni fogod a határaidat is. Óriási különbség ez ahhoz képest, mint amikor céltalanul kattingat az ember.

2. Érezd meg előre a pillanatot

Joel Meyerowitz írt erről az egyik könyvében, amelyben azt taglalta, hogyan gondolkodik ő a fotózásról. Joel színes street fotóival hamar foglalta el helyét a világ legjobbjai között. Biztos vagyok benne, hogy ha a legnagyobb hatású fotósoknak nézel utána, előbb-utóbb találkozol majd a nevével.

Amikor a fotós mentalitásról beszélt, úgy fogalmazott, hogy „mindig számít arra, hogy valami történni fog”. Az életben ugyanis folyamatosan vannak olyan pillanatok, amelyek remek témaként szolgálnak, csupán észre kell vennünk őket.

Ezek lehetnek egészen apró dolgok, amelyek épp csak egy pillanatra tartanak. A legtöbb ilyen észre sem vesszük. Fotósként azonban megérezhetjük előre ezeket a pillanatokot, ha odafigyelünk a környezetünkre, és persze az ösztöneinkre.

Jó példa erre Joel alábbi képe, ami azóta karrierje egyik legismertebb darabja lett.

Elmondása szerint épp New York utcáin sétált, amikor meglátott egy nagy füstfelhőt felszállni az egyik csatornából. Megragadta a figyelmét, és egy jelnek vette, hogy ebből még valami érdekes is kisülhet. Gyorsan kapott is az alkalmon, és mire felemelte a kamerát, egy pár épp belesétált a füstbe.

Mellettük, ezzel egy időben két másik ember pont ugyanolyan színű kabátban kelt át az úton, a hátukon pedig egy-egy emberi árnyék rajzolódott ki, amely tökéletes ritmusban volt a füstön átkelő párral . Micsoda pillanat!

Mindezt azért tudta így elkapni a fotós, mert figyelt a jelekre. Előre érezte, hogy itt valami történni fog. Amikor valami jelez neked, vedd észre és légy résen, mert a pillanat hamar elszáll. A lényeg, hogy **figyelj a környezetedre, és mindig számíts rá, hogy valami történni fog.** Ez most kicsit amolyan szerencsejátéknak hangozhat, de ha szokásoddá válik ez a fajta figyelem, hamar rájössz majd, hogy valójában nem az. **Valami mindig történik.** Valaki megbotlik a cipőfűzőjében, egy kislány páros lábbal ugrik a pocsolyába, egy úton átkelő ember csúnya grimaszt dob a rádudáló taxis felé. Mindezek azonban csak egy pillanattig tartanak, így fontos, hogy légy figyelmes, és bízz benne, hogy az univerzum egy pillanattal hamarabb tudatja veled, ha valami történni készül.

3. Bízz a véletlenekben

A hozzáállás itt is hasonló, mint az előző példánál, de már nem annyira a pillanatra van kihegyezve. Sokszor van úgy, hogy egy fotó erősségei nem szándékos döntés eredményeként jönnek létre, csupán a véletlen szüli őket. Ez lehet ismét az elkapott pillanat varázsa, vagy akár egy olyan egyszerű dolog, mint a téma és a háttér közötti kapcsolat, amit a fotózáskor esetleg észre sem vettél. Azért ezt a példát használtam, mert az alábbi képen pontosan ezt láthatjuk.

Rineke Dijkstra holland fotós készítette a képet, aki magával ragadó portréiról vált ismertté. Egy nap, amikor a parkban fotózott, észrevette, ahogy egy kislány épp őt nézi, azzal a tipikus gyermeki kíváncsisággal az arcán. Mintha csak azt mondaná, hogy „hát te meg mit csinálsz ott?”. Ebben a pillanatban el is készítette a képet, amit tőle szokatlan módon fekvőben fotózott, holott ő általában állóképeket készít. A kislány testtartása és tekintete fogta meg őt, ami már önmagában elég lenne egy jó képhez. A fotónak azonban bőven vannak még erősségei. Olyanok, mint például a kislány narancssárga ruhája és a mögötte elterülő tó zöldes színe, melyek tökéletes harmóniában vannak egymással. Vagy a nadrág madzagja, ami mintha ugyanazzal az attitűddel lógna ott, mint amivel a kislány áll a rolleren. Illetve a háttérben éppen elhaladó csónak is némi életet visz a képbe. Sok dolog játszott közre abban, hogy ennyire jó legyen a kép. A fotós azonban ezeknek nem volt tudatában, csupán a lány tekintete ragadta meg őt.

A legérdekesebb az egészben, hogy Rineke Dijkstra képeinél gyakran fordulnak elő ehhez hasonló véletlenek, amelyek aztán a fotók erősségeivé válnak. Azt gondolom, ha valaki hallgat az ösztöneire, végül tudat alatt is a jó döntéseket fogja meghozni.

Fotó: Jeff Mermelstein

Ha valami megragadja a figyelmed, készítsd el a képet. Ne gondolkozz rajta túl sokat. Ne ragadj le azon, mi lehet a jó képkivágás, vagy hogy milyen elemek vannak a háttérben. Ha valami megszólít, bízd rá magad és menj a flow-val. Az ilyen szituációk gyakran megjutalmazhatnak olyan módon, ahogy arra nem is számítanál.

4. Válj eggyé azzal, amit fotózol

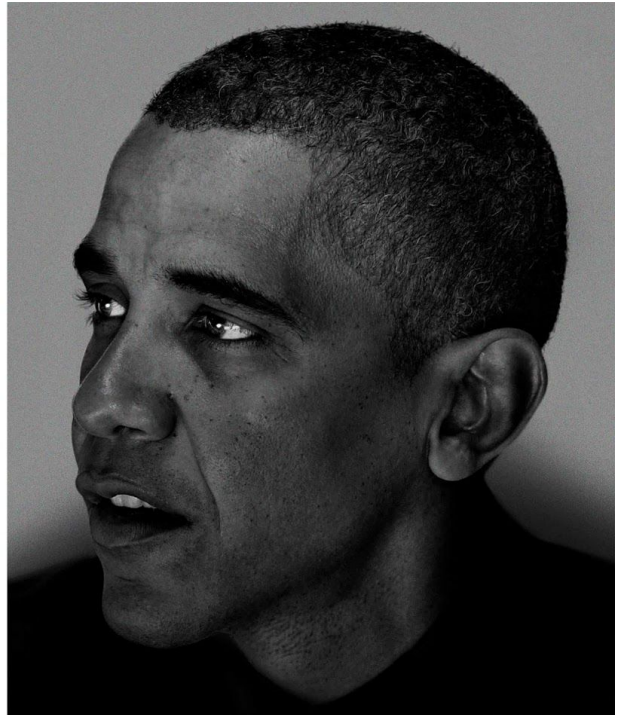

Fotó: Saul Leiter

Leginkább portréfotózásnál lesz hasznos ez a tipp, de akár más témák esetében is megfontolandó lehet. Digitális fotózásnál gyakran követik el kezdők azt a hibát, hogy a fotózás nagy részét a kamera kijelzőjét bámulva töltik. Készítenek egy képet, majd rögtön nézik a kijelzőt, hogy lássák, hogy sikerült. Erről jobb mielőbb leszokni. Természetesen nem azt mondom, hogy nem nézhetsz rá a kijelzőre. Néha kell is, hogy meggyőződj róla, biztosan helyes az expozíció. Ezután viszont ne a kamerával foglalkozz, hanem azzal, amit fotózol.

Portrék esetében érezned kell, milyen az a személy, akit **fotózol**. Hogyan viselkedik a kamera előtt? Milyen ember lehet a magánéletében? Milyen jellemvonásai vannak? Ahhoz, hogy ezeket felismerd, időre lehet szükség. Az időn felül pedig még fontosabb, hogy figyelemre. Foglalkozz az alannyal, és találod meg a módját, hogyan tudnád a **legkifejezőbb módon ábrázolni őt**. Ha folyamatosan a kamerád kijelzőjét nézed, ez nem fog sikerülni.

Lehet, hogy készítesz egy képet, rögtön megnézed, és azt látod, hogy jól sikerült. Készítesz még párat ugyanezzel a hozzáállással, majd elégedetten rakod el a kamerát, hiszen remek képeket készítettél. Az ilyen fotók technikailag és kompozíciós szempontból lehet, hogy valóban jók, de tartalmilag már nem tudnak sokat felmutatni. Egy jó fotós nem az alanyt állítja be a képhez, hanem fordítva. Hagyja, hogy az alany irányítson, ő pedig **figyel rá és alkalmazkodik**. Amint felismered, hogy milyen emberrel van dolgod, tudni fogod, hogyan készíthetsz róla olyan képet, amely valóban kifejezi a személyiségét.

Fotók: Nadav Kander

Én akkor tanultam ezt meg, amikor Nadav Kander írásait olvastam. Szintén egy világhírű, elképesztő tehetséggel megáldott fotósról van szó, aki a tájkép- és portréfotózás területén is bizonyította már tudását. Portréinak a különlegessége, hogy híres embereket fotóz, akiket milliószor láttunk már filmvászonon, tv-ben, színpadon, az arcuk és személyük egyáltalán nem ismeretlen számunkra. A fotókat azonban mégis egy olyan szintű intimitás és személyesség jellemzi, hogy sosem a sztárt, hanem inkább a magánembert látjuk rajta.

Jó példa erre a Tricky-ről készült fotósorozata.

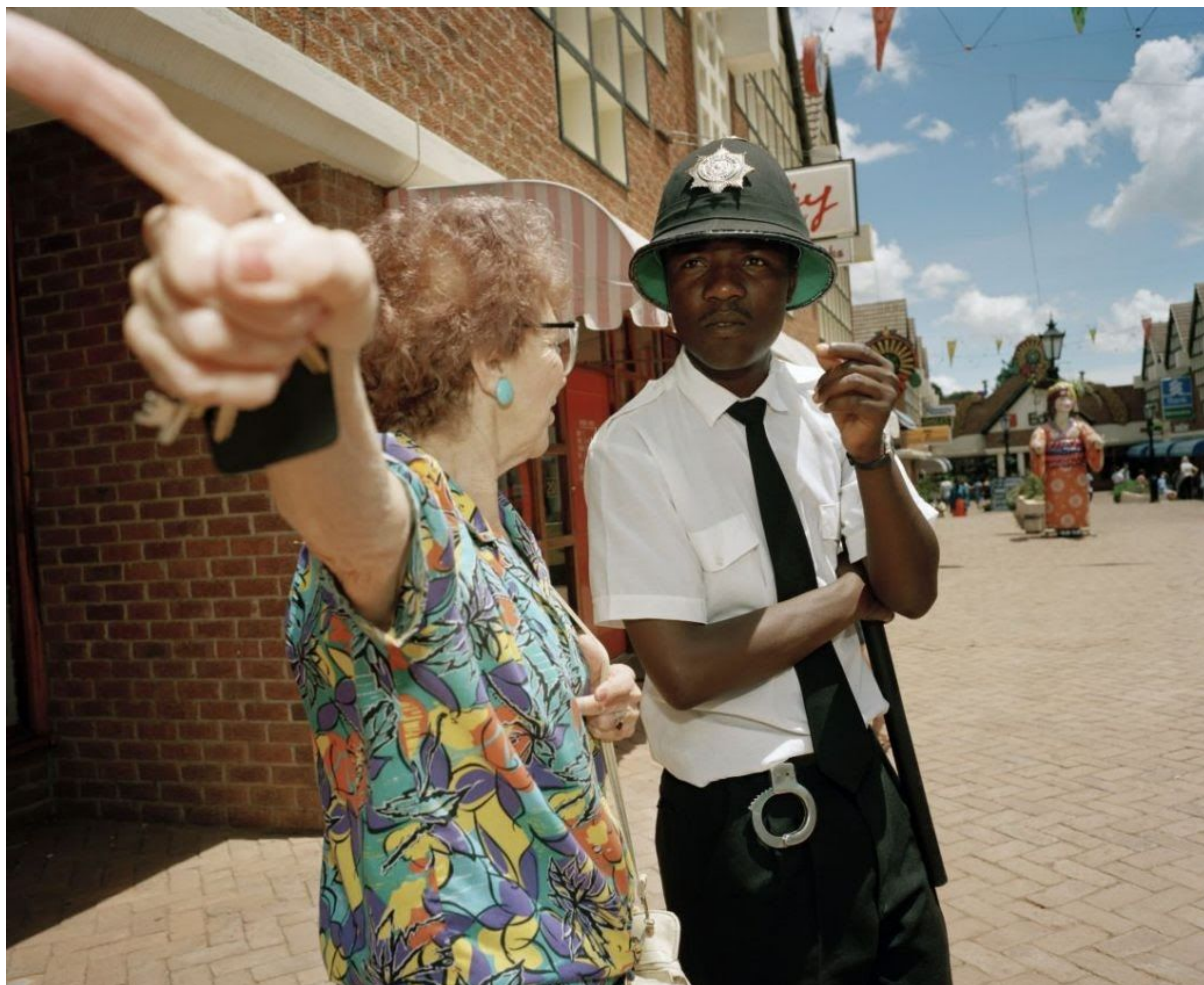
Tricky híres zenei producer és DJ, a trip hop műfaj úttörő alakja. A fotózás során Nadav néhány színes fénnel kezdte a kompozíciót kialakítani, rutinos profizmusából eredően pedig hamar készített is néhány nagyon jó képet.

Aztán ahogy figyelte őt, érezte rajta, hogy valójában egy nagyon befelé forduló ember, aki nem feltétlenül akarja megmutatni magát. Ekkor változtatott a megközelítésen, és végül el tudta érni azt a hangulatot, ami igazán leírta őt. A végeredmény így nem csak néhány jó kép lett, hanem olyan fotók, amelyek valóban kifejezik Tricky személyiségét. Később, mikor látta őt a színpadon fellépni, az egész produkció vakító fényekkel is füsttel volt előadva, amitől Tricky alig volt látható a színpadon. Pontosan úgy, ahogy azt a fotózás során megérezte.

Ezért nagyon fontos, hogy válj eggyé azzal, amit fotózol. Ne csak a technikával és kompozícióval foglalkozz, **az érzésekre, személyiségjegyekre koncentrálj.** Amint beállítottad a kamerát, ne nézegetsd a kijelzőt. Hagyd, hogy az alany irányítson, és add át magad az élménynek.

Ha nem portrét fotózol, akkor is igaz lehet, hogy **nem jó, ha túl sokat nézegeted kamerád kijelzőjét.** Ha minden fotó után megnézed, hogy sikerült, könnyen lemaradhatsz valamiről. Koncentrálj a külvilágra, és válj eggyé azzal, amit fotózol.

5. Légy jelen

Ha megfigyeled a profi fotósokat, feltűnhet, hogy nem szoktak bujkálni. Nem paparazzi fotókat készítenek, és nem titkolják, hogy mit csinálnak. Nyugodtan menj közel ahhoz, amit fotózol. Légy jelen, mint fotós, és **hozd közel magadhoz a témádat**. Abban a pillanatban, hogy belelépsz abba a közegbe, amit fotózol, kifejezőbbé, erőteljesebbé válik a kép.

Egy másik szempont lehet az is, hogy gyakran abból ered egy kép erőssége, hogy valamiféle **interakció van a fotózott személy és a fotós között**. Ha kiváltasz valamilyen reakciót abból, akit fotózol, és ezt a pillanatot örökíted meg, a kép láttán könnyen a fotós helyében érezhetjük magunkat. Sokkal személyesebbé válik a történet, és **a jelen érzetét kelti a fotó**. A korábban látott rolleres kislány fotója is hasonlóképp jött létre, és enélkül biztosan nem működne ilyen jól.

Félreértés ne essék, nem azt mondom, hogy az utcán mássz bele minden járókelő arcába a kameráddal. Nem minden szituációban engedheted meg magadnak, hogy közel menj, és lefotózz valakit. De amikor úgy érzed, mehetsz még közelebb, vagy tudod, hogy az alany nem bánja, ha lefotózod, mindenképp élj a lehetőséggel.

Jó példa lehet erre a rendezvényfotózás, ahol azért fizetnek, hogy megörökítsd az eseményeket. Egyértelmű tehát, hogy közel mehetsz a témádhoz, hiszen ez a dolgod. Ilyenkor a jó fotós nem a tömeg mellől, egy teleobjektívvel fotózza a színpadon szónokló embert, hanem odamegy a színpad elé, amilyen közel csak lehet, és úgy készíti el a képet. Vállald fel magad, mint fotós, és állj bele a szerepbe.

Fontos tehát, hogy ha a jelen érzetét akarod kelteni a fotóddal, neked is jelen kell lenned ehhez. Ezt pedig úgy érheted el, ha közel mész a témádhoz, és nem a háttérben bujkálva, sunyiban próbálsz löni egy képet. Állj bele abba, amit csinálsz, és légy jelen, mint fotós. Nem csak magadhoz hozod ezzel közel a témát, hanem ahhoz is, aki később a képet nézi. Hidd el, ez a hozzáállás rengeteget dobhat a fotódon.

Fotó: Eric Kim

6. Ne félj kísérletezni

Fotó: Martin Parr

A fotózásnak kétségkívül fontos részét képezi a **kreativitás**. Ahhoz pedig, hogy igazán kreatív legyél, kénytelen vagy néha a komfortzónádon kívül mozogni. **Ne félj új dolgokat kipróbálni és kísérletezni**. Ha nem sikerül egy fotó, semmi hátrányod nem származik belőle. Sőt, ebből is tanulhatsz, így tulajdonképpen még előnyödre is válhat. A digitális világban pedig plána nincs vesztenivalód, hiszen még a filmszalagot sem pazarlod.

Érdemes lehet itt megemlíteni az experimentális, absztrakt és szürrealista fotózást, ami pontosan erről szól. Az ember folyamatosan kísérletezik a szokatlan dolgokkal, igyekszik megtalálni magát a felfedezetlen területeken is, ami hol, sikerül, hol nem. Nem számít, hány próbálkozásba buksz bele, a lényeg, hogy legyen bátorságod mindig folytatni, amit csinálsz. A különböző technikákkal való kísérletezés is hasznos lehet, amennyiben lehetőséged van valami újat kipróbálni, semmiképp se szalaszd el az alkalmat. Ha a fotósok nem engednék meg maguknak ezt a szabadságot, ezek a műfajok nem is létezhetnének.

Fotók: Man Ray

Amikor egy kép tényleg működik, és a szokatlan ötletedből valami jó sül ki, hálás leszel érte, hogy hagyta magad a dobozon kívül gondolkodni. Fontos, hogy új területeket fedezz fel, és minél több dologban kipróbáld magad. Említettem korábban, hogy nem vagyunk egyformák, és meg kell találnod azt, ami igazán fontos a számodra. Előfordulhat, hogy nem könnyű erre magunktól rájönni, és ilyenkor a legjobb, amit tehetünk, ha egyszerűen minél több dolgot kipróbálunk. Idővel biztosan találkozol majd azzal, ami rezonál veled.

Fotó: Man Ray

Man Ray munkássága kiváló példa erre. Egy olyan képzőművész volt ő, aki folyamatosan kísérletezett különböző technikákkal, és gyakran alkotott a szürrealizmus és dadaizmus világában. Élete során nem sok elismerést kapott, mára már viszont az avantgárd fotográfia jelentős alakjaként, és a 20. század egyik legmeghatározóbb művészeként tartják számon. Ha az évek során nem tudta volna tartani ezt a mentalitását, sosem jutott volna el ilyen nagyságokig.

A kísérletezés tehát nemcsak hasznos, de kifejezetten fontos is. Ne ragadj le egy szinten, ne félj a kudarctól, és légy nyitott az új dolgokra.

Összefoglalva

Ha igazán jó fotós szeretnél lenni, a rutinos kamerakezelés és kompozíciós ismeretek nem lesz elég a sikerhez. **A kulcs benned, és a fotózáshoz fűződő mentalitásodban rejlik.** Ki kell alakítanod a saját gondolkodásmódodat, ami szerint képes vagy önmagadhoz hűen, saját ösztöneid szerint dolgozni.

Ehhez elengedhetetlen, hogy ismerd önmagad. Tudd, mit jelent számodra a fotózás. Légy figyelemmel a környezetedre, és **figyelj minden apró jelre, amit az univerzum küld neked.** Ha valami megragadja a figyelmed, azonnal ugorj rá. Egy pillanat hamar elúszhat, így nagyon fontos, hogy ösztönösen érezz rá a jó témákra. **Mindig légy jelen a mostban, válj eggyé azzal, amit fotózol, és az új dolgok előtt se tántorodj meg.** Ne feledd, hogy a jó fotós hagyja, hogy egy jó téma megmutassa magát. Nem csak keresi a jó témát, hanem hagyja is, hogy az megtalálja őt. **Bízz a megérzéseidben és a véletlenekben.**

És ami a legfontosabb, élvezd, amit csinálsz. Ha elkap a flow-élmény, add át magad neki.

Ha úgy érzed, nehezedre esik még ilyen szinten átgondolni az egész folyamatot, ne aggódj. Ez nem jön egyik napról a másikra, időre lehet szükség, hogy valóban ráérezz a dolgok működésére. Próbáld meg észben tartani, amiket említettem, gondolkozz el rajtuk, és ha legközelebb fotózol, nézd meg, melyiket tudnád alkalmazni a gyakorlatban.

Ha további segítségre lenne szükséged, nyugodtan tedd fel a kérdéseid, oszd meg a gondolataid a [fórumon](#). Szívesen folytatom a beszélgetést a témában, és segítek, amiben tudok. Akár saját képet is tölthetsz fel, és a véleményem is kikérheted róla. És ne feledd, hogy a [blogba](#) folyamatosan kerülnek fel az írások, amikből szintén sokat meríthetsz.

Remélem, tetszett a könyv. Ha szeretnél visszajelzést adni, [ezen az oldalon](#) megteheted. Bármilyen véleményt szívesen fogadok, és köszönöm, ha rászánod az időt. A visszajelzések segítenek abban, hogy a jövőben egyre jobb anyagokkal tudjak szolgálni.

Jó fotózást kívánok!

Szűcs Bendegúz

filmappeal.hu